

Міністерство освіти і науки України
Класичний фаховий коледж
Сумського державного університету

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

в.о. директора

В'ячеслав РЯЗАНЦЕВ

24 квітня 2024 р.

ПРОГРАМА ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ

з української мови, математики, історії України і географії

**для вступників на основі повної загальної (профільної) середньої освіти
(11 клас) для здобуття освітнього ступеня бакалавра**

Розглянуто і схвалено на засіданні
предметної екзаменаційної комісії
з української мови

Розглянуто і схвалено на засіданні
предметної екзаменаційної комісії
з математики

Протокол № 3 від 22 квітня 2024 р.

Голова предметної екзаменаційної комісії з
української мови

Тетяна ТАРАБА

Голова предметної екзаменаційної комісії з
математики

Оксана РЯЗАНЦЕВА

Голова предметної екзаменаційної комісії з
історії України

Володимир ОЧКАСОВ

Голова предметної екзаменаційної комісії з
географії

Тетяна КОРОСТАШІВЕЦЬ

2024 рік

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ПРОВЕДЕННЮ СПІВБЕСІДИ.....	5
ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	6
ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ З МАТЕМАТИКИ.....	9
ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.....	10
ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ З ГЕОГРАФІЇ.....	15
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (II-й етап).....	26
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З МАТЕМАТИКИ (II-й етап).....	29
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ (II-й етап).....	38
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ГЕОГРАФІЇ (II-й етап).....	42
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПІВБЕСІДИ.....	46
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СПІВБЕСІДИ.....	48

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мова належить до найважливіших ознак людини. Вона є засобом і матеріалом формування й становлення особистості людини, її інтелекту, волі, почуттів та формою буття. Мова – це безперервний процес пізнання світу, його освоєння людиною. Мова є засобом спілкування між людьми, передавання власного досвіду іншим і збагачення досвідом інших.

Українська мова є державною мовою України. Це передбачає її пріоритетне використання в усіх сферах суспільного життя. Оволодіння українською мовою сприяє залученню до надбань культури українського народу, виробляє почуття впевненості у власних силах, допомагає свідомо мотивувати вибір майбутньої професії. Досконале володіння державною мовою – важлива умова формування особистості майбутнього молодшого спеціаліста, становлення його високодуховного, національно зорієнтованого світогляду як запоруки професійної кар'єри, передумови формування фахової компетенції. Найважливішим завданням освіти в Україні на сучасному етапі є прилучення молоді до національної культури на основі рідної мови.

У ній ураховано державний статус української мови, її суспільні функції, взято до уваги специфіку навчального предмета, що має виразні інтегративні функції, здатність справляти різнобічний навчальний, розвивальний і виховний впливи на абітурієнтів, сприяти формуванню особистості, готової до активної творчої діяльності у всіх сферах життя демократичного суспільства.

Основна мета вивчення рідної мови полягає у формуванні національно свідомої, духовно багатого мовної особистості, яка володіє вміннями й навичками вільно, комунікативно доречно користуватися засобами рідної мови – її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо), тобто забезпечує належний рівень комунікативної компетенції. Зазначена мета передбачає здійснення навчальної, розвивальної і виховної функцій освітнього змісту навчального предмета.

Математика проявляється у більшості сфер нашого повсякденного життя, більше, ніж багато хто думає. Це дозволяє нам краще зрозуміти світ навколо нас. Використання чисел і цифр можна знайти скрізь – від ліків до засобів масової інформації з їхніми відсотками та графіками.

Математика дозволяє розвинути деякі важливі розумові якості, такі як: аналітичні, дедуктивні (здатність до узагальнення), критичні, прогностичні (вміння прогнозувати, мислити на кілька кроків вперед) здібності.

Також ця дисципліна покращує можливості абстрактного мислення (адже це абстрактна наука), здатність концентруватися, тренує пам'ять і підсилює швидкість мислення. Ось скільки всього ви отримуйте!

Навчання історії України полягає в різнобічному розвитку, вихованні й соціалізації особистості, яка усвідомлює себе громадянкою/громадянином України, здатна до життя в суспільстві і цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до

свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

У цьому контексті вивчення історії України має на меті сприяти розвитку особистості, яка володіє ключовими і предметними компетентностями, усвідомлює свою національну ідентичність, має патріотичний світогляд, займає активну громадянську позицію, розуміє виклики глобалізованого світу та здатна реагувати на динаміку суспільних завдань через засвоєння й осмислення історичних явищ і процесів, що стосуються національних інтересів України та її місця у світовій історії.

Загальною метою географії є формування географічної картини світу на прикладі вивчення систем розселення та просторової організації економічної діяльності в окремих регіонах і країнах з урахуванням сучасних геополітичних, соціальних, економічних та екологічних аспектів. Мета реалізується через вирішення таких головних завдань: формування цілісної географічної картини світу; розкриття ролі географії у розв'язуванні економічних, екологічних і соціальних проблем суспільства; створення освітнього середовища для розуміння особливостей участі регіонів і окремих країн у міжнародному поділі праці; розвиток геопросторового мислення та вміння логічно висловлювати свої думки щодо сучасних процесів у світі; обґрунтування доцільності наукового підходу до природокористування, мотивування екологічно грамотної, здоров'язбережувальної поведінки; формування картографічної грамотності й культури; вироблення умінь користуватися джерелами географічної інформації, аналізувати її; застосовувати здобуті географічні знання в практичній діяльності; заохочення засобами географії до самореалізації своїх здібностей, інтересів та життєвих планів.

Програму співбесіди (далі – С) з української мови, математики, історії України і географії складено для осіб, які вступають на основі повної загальної (профільної) середньої освіти для здобуття освітнього ступеня бакалавра відповідно до програм зовнішнього незалежного оцінювання (далі – ЗНО) відповідного року тощо.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ПРОВЕДЕННЮ СПІВБЕСІДИ

Співбесіда проводиться у 2 етапи. Перший етап – у формі тестування з української мови, математики, історії України і географії. Співбесіда складається із 80 завдань, а саме: 20 завдань з української мови, 20 завдань з математики, 20 завдань з історії України та 20 завдань з географії. Завдання за вибором однієї правильної відповіді. Завдання складається з основи та трьох (чотирьох) варіантів відповіді, з яких лише один правильний.

Схема нарахування балів за виконання завдань з С: завдання з вибором однієї правильної відповіді оцінюється у 0 або 10 балів. 10 балів, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь, або відповідь на завдання не надано.

Випробування у формі С проводяться у строки, встановлені Правилами прийому, згідно з розкладом, затвердженим директором коледжу.

Тривалість тестування становить 240 хвилин. На кожну дисципліну відведено по 60 хвилин. Вступники самостійно можуть розподіляти свій час.

Другий етап – у формі індивідуальної усної співбесіди (за потреби). Індивідуальну усну співбесіду (далі – ІУС) проводить екзаменаційна комісія, яка комплектується з членів предметних екзаменаційних комісій коледжу, склад яких затверджується наказом директора.

Перелік питань для ІУС складається у відповідності до програм ЗНО відповідного року з української мови, математики, історії України і географії.

Тривалість співбесіди в розрахунку на двох вступників становить одну академічну годину.

Під час співбесіди, вступникам задається не менше трьох питань з української мови, математики, історії України і не менше трьох питань з географії.

Члени комісії під час ІУС занотовують всі задані вступнику питання у листку ІУС. Після завершення опитування вступника оголошується підсумкова оцінка за ІУС, яка проставляється в екзаменаційну відомість і екзаменаційний лист.

Використання електронних приладів, підручників, навчальних посібників та інших матеріалів під час ІУС заборонено.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Фонетика. Графіка. Орфоенія. Звуки мови. Голосні та приголосні звуки. Приголосні тверді та м'які, дзвінки та глухі. Подовжені звуки. Букви та інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення у групах приголосних. Чергування У-В, І-Й. Орфограма. Орфографічна помилка. Правила вживання апострофа, м'якого знаку. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових букв. Звукове значення букв Я, Ю, Е, І, Щ та буквосполучень ДЗ, ДЖ, ДЗЬ. Склад. Наголос. Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Вимова приголосних звуків та їх позначення. Написання слів іншомовного походження.

Лексикологія. Фразеологія. Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Будова слова. Словотвір і орфографія. Спільнокореневі слова і форми. Основа слова та закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Найпоширеніші чергування голосних та приголосних звуків. Вимова та написання префіксів З- (ЗІ-, ЗЕ-), РОЗ-, БЕЗ-, ПРЕ-, ПРИ-, ПРІ-. Змінювання та творення слів. Основні способи словотворення слів в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів. Правопис складних та складноскорочених слів. Лексикологія та фразеологія. Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні та багатозначні слова. Пряме та переносне значення слів. Синоніми, антоніми, омоніми. Загальноновживані слова. Діалектичні та професійні слова. Запозичені слова. Застарілі слова. Неологізми. Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення.

Морфологія.

Іменник Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник. Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи).

Числівник. Числівник як частина мови: значення морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості, складні й складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) один, одна; 2) два, три, чотири; 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят... вісімдесят; 4) сорок, дев'яносто, сто; 5) двісті – дев'ятсот; 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд; 7) збірні; 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання

Займенник. Займенник як частина мови: значення морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний присвійні, вказівні, означальні, питальні відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово. Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на **-но, -то**). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на **-но, -то**.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник. Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на **-о, -е**, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання прислівників разом і через дефіс.

Службові частини мови. Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені).

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі словотворчі, модальні.

Вигук. Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова.

Синтаксис і пунктуація.

Словосполучення. Будова і типи словосполучення за способом вираження головного слова. Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складний, додаток, означення, обставини) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот. Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах. Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення. Тире в неповних реченнях. Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Однорідні і неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення. Звертання в вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при них. Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі). Розділові знаки при відокремлених членах речення. Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними. Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому. Пряма і непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

Відомості про мовлення. Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресати (той, хто говорить чи пише) і адреса мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки. Етика спілкування й етикет. Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Поняття про стилі мовлення: розповідь, опис, роздум.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ З МАТЕМАТИКИ

Алгебра і початки аналізу

Функції, їх властивості та графіки. Дійсні числа. Похибки наближень і обчислень. Обчислення з наближеними даними. Відсоткові розрахунки. Числові функції, способи їх задання, властивості та графіки. Обернена і складена функції. Границя і неперервність функцій. Корінь n -го степеня. Арифметичний корінь n -го степеня, його властивості. Степені з раціональними показниками, їхні властивості. Перетворення виразів, які містять корені та степені з раціональними показниками. Степенева функція, її властивості і графік. Ірраціональні рівняння.

Тригонометричні функції. Тригонометричні функції кута. Радіанне вимірювання кутів. Тригонометричні функції числового аргументу. Основні співвідношення між тригонометричними функціями одного аргументу.

Формули зведення. Тригонометричні функції суми та різниці двох кутів. Тригонометричні функції подвійного аргументу. Сума та різниця синусів і косинусів. Періодичність функцій. Властивості та графіки тригонометричних функцій.

Обчислення похідних функцій. Похідна функції, її геометричний і фізичний зміст. Похідні найпростіших функцій. Правила диференціювання. Похідні степеневих і тригонометричних функцій. Похідні складених функцій. Друга похідна і її фізичний зміст.

Побудова графіків функцій за допомогою похідної. Ознаки сталості, зростання й спадання функції. Екстремуми функції. Застосування похідної до дослідження функцій та побудови їх графіків. Найбільше і найменше значення функції на проміжку.

Обчислення невизначених інтегралів. Первісна та її властивості. Найпростіші диференціальні рівняння. Інтеграл, його фізичний та геометричний зміст. Основні властивості інтеграла.

Обчислення визначених інтегралів. Основні властивості та обчислення інтеграла. Формула Ньютона-Лейбніца.

Геометрія

Обчислення площ планіметричних фігур. Вступники повинні вміти: – зображати на площині фігури планіметрії; – обчислювати за даними формулами площі планіметричних фігур.

Обчислення об'ємів, площ поверхонь многогранників. Вступники повинні вміти: – обчислювати з необхідною точністю об'єми та площі поверхонь многогранників, використовуючи: основні формули; роздрібнення тіл на найпростіші; необхідні вимірювання параметрів реальних тіл та їх моделей; технічні малюнки.

Обчислення об'ємів та площ поверхні тіл обертання. Вступники повинні вміти: – обчислювати з необхідною точністю об'єми та площі поверхонь геометричних тіл, використовуючи: основні формули; роздрібнення тіл на найпростіші; необхідні вимірювання параметрів реальних тіл та їх моделей; технічні малюнки.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Україна в роки першої світової війни. Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз Визволення України. Загальна українська рада. Воєнні дії на території України в 1914-1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914-1917 рр. Повсякденне життя на фронті й у тилу.

Початок української революції. Причини, рушійні сили та періодизація Української революції 1917-1921 рр. Українська Центральна Рада. Михайло Грушевський. Всеукраїнський національний конгрес. Українізація армії. Вільне козацтво. Відносини Центральної Ради з Тимчасовим урядом. I Універсал Центральної Ради. Генеральний секретаріат. Володимир Винниченко. II Універсал УЦР. Збройний виступ самостійників. Прихід до влади у Росії більшовиків: позиція УЦР. Боротьба за владу в Києві 28-31 жовтня 1917 р. III Універсал УЦР. Внутрішня та зовнішня політика Центральної Ради після проголошення Української Народної Республіки. Встановлення кордонів. Галицько-буковинський курінь Січових стрільців. Події 1917 року в Криму. Курултай і Кримська Народна Республіка. Кримськотатарський національний рух. Початок агресії більшовицької Росії проти УНР. Проголошення в Харкові більшовицької влади в УНР. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій під Крутами. IV Універсал УЦР: проголошення незалежності УНР. Більшовицько-російська окупація України. Мирний договір УНР із Центральними державами. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Законотворча діяльність УЦР взимку-навесні 1918 р. Конституція УНР.

Розгортання української революції. Боротьба за відновлення державності. Павло Скоропадський. Українська Держава. Внутрішня та зовнішня політика. Зародження повстанського руху. Кримські крайові уряди. Спроби приєднати Крим до України. Антигетьманське повстання і відновлення УНР. Директорія. Трудовий конгрес. Симон Петлюра. Розпад Австро-Угорської імперії і західноукраїнські землі. Листопадовий зрив. Проголошення ЗУНР. Державне будівництво. Євген Петрушевич. Початок польсько-української війни. Галицька армія. Злука УНР і ЗУНР та її історичне значення. Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Хотинське повстання. Військова присутність Антанти на півдні України. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Антибільшовицький повстанський рух. Реорганізація Директорії УНР. Державне будівництво та національна політика. Більшовицько-російська окупація України. Український націонал-комунізм. Формування державної системи УСРР. Політика Воєнного комунізму. Червоний терор. Отаманщина. Нестор Махно. Холодноярська республіка. Наступ польських військ. Чортківська офензива. Окупація польськими військами території Західної області УНР. Наступ об'єднаних українських армій. Наступ білогвардійських військ на Київ. Денікінський режим в Україні. Перший Зимовий похід. Повернення більшовицького режиму. Український націонал-комунізм. Варшавська угода.

Війна союзницьких українсько-польських військ проти більшовиків у 1920 р. Розгром більшовиків під Варшавою-Замостям. Поразка Збройних сил Півдня Росії. Червоний терор у Криму. Повстанський рух 1920-1921 рр. Другий Зимовий похід. Поразка та наслідки українського визвольного руху. Нові тенденції розвитку культури 1914-1921 рр. Освіта. Наука. Мистецтво. Георгій Нарбут. Релігійне життя. Культурно-освітня діяльність громадських організацій. Повсякденне життя.

Встановлення й утвердження комуністичного тоталітарного режиму в Україні. Формальний та реальний статус УСРР у «договірній федерації» радянських республік. Християн Раковський. Утворення СРСР: наслідки для України. Адміністративно-територіальний поділ УСРР. Антибільшовицький повстанський рух. (Холодноярська республіка та інші). Масовий голод 1921-1923 рр. Впровадження непу в УСРР. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації в УСРР: ставлення влади та населення. Олександр Шумський. Згорання та наслідки українізації. Микола Скрипник. Утворення Кримської АСРР у складі РФСРР. Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Релігійне життя в УСРР. Українська автокефальна православна церква (УАПЦ). Василь Липківський. Хлібозаготівельні кризи. Форсована індустріалізація. Створення військово-промислового комплексу. Згорання непу і перехід до директивної економіки. Розкуркулення і насильницька колективізація. Опір селянства. Примусові хлібозаготівлі. Голодомор 1932-1933 рр. – геноцид Українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Національно-демографічні зміни. Формування культу особи Сталіна. Порушення прав людини в умовах тоталітарного режиму. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання. Політичні процеси 1920-х – початку 1930-х рр. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Припинення українізації. Посилення русифікаторської політики. Розстріляне відродження. Антицерковна політика влади та її наслідки. Ліквідація УАПЦ. Конституція УРСР 1937 р. Ідеологізація національно-культурного життя радянської України. Освіта. Наука. Мистецькі спілки у 1920-1930-х рр. Митці Розстріляного відродження й апологети соцреалізму. Кінематограф. Олександр Довженко.

Західноукраїнські землі в міжвоєнний період. Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Осадництво. Пацифікація. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Андрій Шептицький. Українські політичні організації. Українське народно-демократичне об'єднання. Українська військова організація й Організація українських націоналістів. Євген Коновалець. Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українська національна партія. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Августин Волошин. Культурне й релігійне життя на західноукраїнських теренах в умовах іноземного панування. Політичне та культурне життя української політичної еміграції.

Україна в роки другої світової війни. Українське питання в міжнародній

політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Українці в польській армії. Розкол ОУН. Андрій Мельник. Степан Бандера. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянська окупація нових територій. Масові політичні репресії 1939-1940 рр. Політичне та соціально-економічне становище в Україні напередодні німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941-1942 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи. Тактика «випаленої землі» та інші злочини комуністичного тоталітарного режиму. Опір окупантам. Український визвольний рух. Проголошення Акта відновлення Української Держави. Поліська Січ. Тарас Бульба (Боровець). Окупація України військами Німеччини та її союзниками. Новий порядок. Колабораціонізм. Самоврядування під німецькою окупацією. Остарбайтери. Військовополонені. Концтабори. Масове знищення мирного населення. Голокост. Трагедія Бабиного Яру. Праведники народів світу в Україні. Олена Вітер. Українська повстанська армія. Роман Шухевич. Українсько-польське протистояння. Українська головна визвольна рада. Радянський партизанський рух. Сидір Ковпак. Бойові дії 1942-1943 рр. Бої на Лівобережжі влітку-восени 1943 р. Чорносвітники. Битва за Дніпро. Вигнання німецьких військ та їхніх союзників з Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Українське питання на Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Культура в роки війни. Освіта і наука. Література. Образотворче мистецтво. Музика та кіно.

Україна в перші повоєнні роки. Посилення радянзації та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944-1950-х рр. Василь Кук. Велика блокада. Обмін населенням між Польщею й УРСР. Масові депортації (1944-1946 рр.). Операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ у 1946-1949 рр. Україна – співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Обмін територіями 1951 р. Участь УРСР в міжнародних організаціях. Внутрішньополітична й економічна ситуація УРСР. Масовий голод 1946-1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції. Культура в перші повоєнні роки. Відбудова системи освіти. Наука. Література. Володимир Сосюра. Максим Рильський. Образотворче мистецтво. Музика та кінематограф. Повсякденне життя в перші повоєнні роки.

Україна в умовах десталінізації. Внутрішньополітична ситуація в УРСР у першій половині 1950-х рр. Стан промисловості і сільського господарства. Військово-промисловий комплекс. Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Реабілітація жертв сталінських репресій. Адміністративно-територіальні зміни. Вхід Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Раднаргоспи. Соціальні наслідки економічної політики другої половини 1950-х – першої половини 1960-х рр. Зародження дисидентського руху в Україні та його течії.

Левко Лук'яненко. Антирадянські виступи 1960-х рр. Науково-технічна революція: внесок українців. Сергій Корольов. Реформи освіти та процеси зросійщення. Антирелігійна кампанія. Відлига в мистецтві. Ліна Костенко. Іван Драч. Василь Стус. Розвиток спорту.

Україна в період загострення кризи радянської системи. Економічна ситуація в УРСР. Продовольчі програми. Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Зміни в соціальній та національній структурі населення. Дисидентський рух: течії, форми і методи боротьби. Іван Дзюба: «Інтернаціоналізм чи русифікація». Михайло Браїчевський: «Приєднання чи возз'єднання». Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод (УГГ). Самвидав. «Український вісник». «Смолосокип». В'ячеслав Чорновіл. Відродження пам'яті про Голодомор. Українська діаспора та її внесок у відродження України. Кримськотатарський національний рух. Мустафа Джемільєв. Розвиток освіти та науки. Формування опозиційних течій у культурі. Українське мистецтво. Досягнення українських спортсменів. Молодіжний неформальний рух в Україні.

Відродження незалежності України. Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Поглиблення диспропорцій рівня життя населення. Гласність і політичний плюралізм на українських теренах. Активізація національно-демократичного руху. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Культурно-мистецьке життя як вираз суспільних настроїв. Фестиваль «Червона рута». Релігійне відродження. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Революція на граніті. Створення Автономної Республіки Крим. Меджліс кримськотатарського народу. Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Леонід Кравчук. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України.

Становлення України як незалежної держави. Державотворчі процеси в умовах незалежності України. Повернення кримських татар на історичну батьківщину. Питання адміністративно-політичного статусу Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності в незалежній Україні. Конституція України 1996 р. Економіка України в 1991-1998 рр. Запровадження гривні. Демографічні процеси. Трудова еміграція. Економіка України в 1998–2004 рр. Олігархічна система. Початок інтеграції української економіки в європейський і світовий економічний простір. Політична розбудова суспільства. Леонід Кучма. Рухи протесту на початку 2000-х рр. Конфронтація навколо острова Тузла. Помаранчева революція. Віктор Ющенко. Конституційна реформа 2004 р. Україна в системі міжнародних відносин.

Творення нової України. Соціально-економічний розвиток і суспільно-політичне життя України в 2005–2013 рр. Віктор Янукович. Загострення відносин із Російською Федерацією. Революція Гідності. Небесна Сотня. Окупація та анексія Криму Російською Федерацією. Агресія Росії проти України. Російсько – українська війна. Олександр Турчинов.

Петро Порошенко. Гібридна війна. Бойові дії на сході України. Антитерористична операція в Донецькій і Луганській областях. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти на агресію Російської Федерації проти України. Спроби мирного врегулювання. Соціально-економічний розвиток України після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: економічні та політичні аспекти. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС для громадян України. Особливості культурного розвитку України останнього десятиліття. Релігійне життя. Зміни в системі національної освіти. Основні тенденції розвитку науки. Розвиток спорту та здобутки українських спортсменів. Література та мистецтво. Міжнародні пісенні конкурси Євробачення в Україні. Українці у світі.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ПРОГРАМИ З ГЕОГРАФІЇ

Глобалізований світ. Політико-географічні закономірності. Країни, держави, території та акваторії як геопросторові реалії життєдіяльності людства. Суверенна держава на політичній карті світу. Поняття державного суверенітету. Унітарні та складні (федеративні) держави. Нація. Національні інтереси держави. Суверенна держава як цілісна територіально-політична і господарська система. Геопростір і територія, географічне середовище і природні ресурси, соціосфера (населення і розселення), культуросфера, економосфера і техносфера, політосфера держави. Територія і кордони держави. Склад, різновиди, історія формування, відмінності морфології та геопросторового положення територій. Поняття державного кордону. Функції кордонів. Типологічні підходи в процесі вивчення країн і регіонів. Типізація країн за рівнем економічного розвитку згідно з класифікацією ООН та концепцією «Центр – периферія». Республіки та їх різновиди, монархії та їх різновиди.

Глобалізований світ. Географія цивілізацій. Цивілізаційний підхід у вивченні країн і регіонів. Статеві-вікова, етнічна, релігійна структура населення світу. Цивілізація, цивілізації і релігії. Сучасні цивілізації та їхні географічні межі.

Глобалізований світ. Глобальні закономірності світосистеми. Глобалізація як суспільно-географічний процес. Господарство світосистеми (світова економіка) на постіндустріальному (інформаційному) етапі розвитку. Сучасна світова економіка як система, її компоненти. Сучасні тенденції розвитку світового господарства від економіки індустріального до економіки постіндустріального суспільства. Множина структур світового господарства і господарства окремих країн. Секторальна модель економіки. Динаміка розвитку структури світового господарства за секторальною моделлю.

Європа. Загальна характеристика Європи. Особливості економіко-географічного положення Європи. Склад регіону. Сучасна політична карта Європи. Форми державного правління і територіального устрою країн Європи. Прояви сепаратизму. Типи країн Європи за рівнем економічного розвитку. Інтеграційні процеси. Міжнародні організації в Європі: Європейський Союз, Рада Європи. Країни Шенгенської зони. Роль НАТО у загальноєвропейській системі безпеки. Природні умови і ресурси регіону. Населення Європи: демографічні процеси, механічний рух. Демографічна політика. Структура населення. Українська діаспора у країнах Європи. Урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, джентрифікація. Світові міста в Європі, міські агломерації, мегаполіси. Працересурсний потенціал. Особливості економіки країн Європи. Уплив цивілізаційних чинників на господарства країн регіону. Первинний сектор економіки. Видобувна промисловість: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Сільське господарство. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Переробна промисловість. Основні промислові регіони. Реіндустріалізація. Третинний сектор економіки. Сфера послуг. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Зв'язки України з країнами Європи.

Європа. Країни Європи. Країни «Великої сімки» в Європі: Німеччина, Франція, Велика Британія, Італія.

Німеччина. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в міжнародному поділі праці (МПП): економіко-географічне положення (ЕГП), працересурсний, науково-технічний, споживчий, природно-ресурсний потенціал, унікальна структура та інноваційність бізнесу, зважена соціальна та економічна політика уряду. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Основні складові третинного сектору економіки. Промислові виробництва, що визначають «географічний образ» країни: машинобудівні, хімічні, харчові. Особливості аграрного сектору. Характерні риси територіальної організації господарства, державна регіональна політика. Німецька стратегія збалансованості. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Німеччиною.

Франція. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП, капітал (фінансові та матеріальні ресурси), науково-технічний, працересурсний, споживчий, природно-ресурсний потенціал, історичний чинник (заморські володіння, тривала орієнтація економіки на фінансово-кредитну діяльність, політика «дирижизму»). Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Основні складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають «географічний образ» країни (машинобудування, атомна енергетика, хімічна промисловість, виробництво одягу, продуктів харчування, напоїв). Особливості аграрного сектору. Характерні риси територіальної організації господарства. Париж – політичний, економічний, культурний, туристичний центр країни. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Францією.

Велика Британія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: історичний (заморські володіння, Співдружність Націй, деіндустріалізація), ЕГП, капітал (фінансові та матеріальні ресурси), науково-технічний, працересурсний, споживчий, природно-ресурсний потенціал. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Основні складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають «географічний образ» країни (машинобудування, хімічна промисловість, видобування нафти). Особливості аграрного сектору. Характерні риси територіальної організації господарства, регіональна політика. Лондон – світовий фінансовий центр. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Великою Британією.

Італія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП, працересурсний, споживчий, природно-ресурсний потенціал, активна роль держави в економіці країни. Система розселення. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Основні складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають «географічний образ» країни (машинобудування, хімічні та металургійні виробництва, індустрія одягу, взуття, продуктів харчування і вин). Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси територіальної організації господарства, регіональна політика. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні

зв'язки України з Італією.

Економічно розвинені невеликі країни Європи: Швеція, Норвегія, Швейцарія, Іспанія.

Швеція. Норвегія. Місце країн у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країн в МПП: ЕГП, природно-ресурсний потенціал, соціальна та економічна політика уряду, працересурсний, споживчий. Особливості розселення. Основні складники економіки: третинний сектор, машинобудування, енергетика, металургійні виробництва, індустрія продуктів харчування, видобування мінеральних ресурсів, лісозаготівля, переробка деревини. Характерні риси територіальної організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки з Україною.

Швейцарія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП, працересурсний потенціал, державна політика нейтралітету та інтеграція економіки з країнами ЄС. Особливості розселення. Основні складові економіки: банківські та страхові послуги, торгівля, туризм, освіта, транспорт, фармацевтика і хімічні виробництва, машинобудування, переробка золота, індустрія продуктів харчування. Особливості сільського господарства. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки з Україною.

Іспанія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП, природно-ресурсний та праце-ресурсний потенціал, інтеграція економіки з країнами ЄС. Особливості розселення. Основні складові економіки: туризм, транспорт, машинобудування, текстильні і харчові виробництва. Особливості аграрного сектору. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки з Україною.

Країни-сусіди України: Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова.

Польща. Місце країни в регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП, інтеграційні процеси, природно-ресурсний та працересурсний потенціал. Система розселення. Особливості структури економіки середньорозвиненої країни. Прискорений розвиток третинного сектору, сучасна транспортна система країни. Промислові виробництва, що визначають «географічний образ» країни (машинобудування, металургійні, хімічні виробництва, видобування мінеральних ресурсів, індустрія одягу, взуття, продуктів харчування). Спеціалізація аграрного сектору. Характерні риси територіальної організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Польщею.

Словаччина, Угорщина, Румунія. Місце країн у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країн в МПП: ЕГП, природно-ресурсний потенціал, історичний, працересурсний. Особливості розселення. Основні складові економіки та характерні риси територіальної організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки з Україною.

Молдова. Місце країни в регіоні. Вплив ЕГП, історичного та політичного чинників, природно-ресурсного та працересурсного потенціалу на сучасну економіку країни. Основні аграрні та промислові виробництва. Економічні зв'язки Молдови з державами-сусідами та Придністровською Молдавською Республікою.

Азія. Загальна характеристика Азії. Особливості економіко-географічного положення Азії. Склад регіону. Сучасна політична карта Азії. Форми державного правління і територіального устрою країн Азії. Типи країн Азії за рівнем економічного розвитку. Міжнародні організації в Азії: АСЕАН, Ліга арабських держав. Райони збройних конфліктів та проявів тероризму. Природні умови і ресурси регіону. Населення Азії. Урбанізаційні процеси. Працересурсний потенціал. Особливості економіки країн Азії. Первинний сектор економіки. Видобувна промисловість. Сільське і лісове господарство. Вторинний сектор економіки. Основні промислові осередки і регіони. Третинний сектор економіки. Найважливіші міжнародні транспортні коридори та вузли. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Азії та особливості їх участі у міжнародному поділі праці. Зв'язки України з країнами Азії.

Азія. Субрегіони та країни Азії. Східна Азія: загальна економіко-географічна характеристика субрегіону.

Японія. Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП, «людський фактор», науковий потенціал і технології, фундаментальні принципи економіки (кейрецу, «господарчий патріотизм», ін.). Система розселення. Самобутня культура японського народу і особливості організації суспільства. Особливості сучасного постіндустріального розвитку країни. Основні складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають «географічний образ» країни: машинобудівні, хімічні, металургійні, електроенергетика. Транспортна система. Традиції й технології в сільському господарстві. Аквакультура. Характерні риси територіальної організації господарства: Тихоокеанський промисловий пояс, мережа технопарків, технополісів. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Японією.

Китай. Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Китай – країна-цивілізація. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП, «людський фактор», працересурсний, споживчий, природно-ресурсний потенціал, імпорт технологій, політична система. Система розселення. Особливості сучасного розвитку країни. Поліспеціалізація як риса «географічного образу» країни. Особливості розвитку і розміщення виробництв первинної і вторинної сфер. Основні складові третинного сектору, пріоритетність розвитку освіти. Характерні риси територіальної організації господарства. Спеціальні економічні зони. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Китаєм.

Республіка Корея (Південна Корея) та Корейська Народно-Демократична Республіка (Північна Корея) – соціалістична і демократична ринкова моделі розвитку.

Республіка Корея. Місце країни у світі та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП, історичний, працересурсний і науковий потенціал, технології. Система розселення. Особливості сучасного розвитку. Основні складові третинного сектору. Промислові виробництва, що визначають «географічний образ» країни: машинобудівні, хімічні, металургійні. Транспортна система. Сільське

господарство. Характерні риси територіальної організації господарства. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки з Україною.

КНДР. Основні чинники, особливості сучасного розвитку країни. Мілітаризація Північної Кореї.

Південна Азія: загальна економіко-географічна характеристика субрегіону.

Індія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни у міжнародному поділі праці (МПП: ЕГП, природно-ресурсний, працересурсний потенціал, соціальні фактори, державні монополії. Система розселення. Особливості структури економіки країни, що розвивається. Індія – країна древньої землеробської цивілізації. Спеціалізація сільського господарства. Видобування мінеральних ресурсів. Промислові виробництва, що визначають «географічний образ» країни (металургія, машинобудування, хімічне, текстильне, швейне виробництво). Особливості розвитку третинного сектору, державні програми розвитку аутсорсингу («Сто розумних міст», «Цифрова Індія», ін.). Характерні риси територіальної організації, «коридори зростання». Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Індією.

Південно-Східна Азія: загальна економіко-географічна характеристика субрегіону.

Сінгапур. Сінгапур – місто-держава з розвинутою економікою. Значення ЕГП. Сучасна модель економіки країни: високотехнологічні виробництва, робота транспортно-логістичного комплексу, фінансово-банківська діяльність.

Індонезія. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають її місце у міжнародному поділі праці (МПП: ЕГП, працересурсний потенціал, релігії, природно-ресурсний потенціал, фрагментарність території і нерівномірність розміщення населення. Індонезія як індустріально-аграрна країна. Туристичні райони, центри.

Західна Азія: загальна економіко-географічна характеристика субрегіону.

Туреччина. Туреччина – одна з провідних індустріально-аграрних країн мусульманського світу і південний морський сусід України. Основні чинники, що визначають місце країни у МПП: ЕГП і політико-географічне положення (ПГП), природно-ресурсний, працересурсний потенціал, історико-культурна спадщина, соціальні фактори. Сучасна структура промисловості та сільського господарства. Характерні риси територіальної організації виробництва. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки з Україною.

Саудівська Аравія. Основні чинники, що визначають місце країни у МПП: ЕГП і ПГП, природно-ресурсний потенціал, соціальні фактори. Сучасна структура промисловості та сільського господарства. Розвиток третинного сектору. Характерні риси територіальної організації виробництва. Зовнішні економічні зв'язки.

Центральна Азія: загальна економіко-географічна характеристика субрегіону.

Казахстан. Основні чинники, що визначають місце країни у МПП: ЕГП і ПГП, природно-ресурсний потенціал, соціальні й політичні. Сучасна

структура господарства. Характерні риси територіальної організації виробництва. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки з Україною.

Океанія. Австралійський Союз. Місце країни у світі та регіоні. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП, історичний (країна Співдружності Націй), природно-ресурсний та працересурсний потенціал. Система розселення. Українська діаспора в Австралії. Канберра як політико-адміністративний центр країни. Особливості сучасного розвитку країни. Основні складові третинного сектору. Виробництва, що визначають «географічний образ» країни (видобування палива, рудної і нерудної сировини, металургія, тваринництво і рослинництво, виробництво харчових продуктів і напівфабрикатів, машинобудування). Характерні риси територіальної організації виробництва товарів та послуг. Зовнішні економічні зв'язки, міжнародні зв'язки України з Австралією.

Океанія. Мікронезія, Меланезія, Полінезія. Особливості положення регіону. Держави та залежні території, що входять до складу Мікронезії, Меланезії та Полінезії. Основні чинники, що визначають місце країни в МПП: ЕГП та геополітичне положення, природні умови і ресурси. Населення країн регіону. Види господарської діяльності, що визначають «географічний образ» країн: використання ресурсів океану, сільське господарство, видобування мінеральних ресурсів, туризм. Кустарні промисли і ремесла. Зовнішні економічні зв'язки.

Америка. Загальна характеристика Америки. Особливості географічного положення Америки. Склад регіону. Сучасна політична карта Америки: форми державного правління і територіального устрою країн, типи країн за рівнем економічного розвитку. Інтеграційні процеси. Міжнародні організації НАФТА (NAFTA), МЕРКОСУР (Mercosur). Країни Америки-члени НАТО. Країни Америки у полі геостратегічних інтересів США. Природні умови регіону. Господарська оцінка мінерально-сировинних, водних, земельних, біологічних ресурсів. Рекреаційні ресурси. Населення Америки: природний рух та міграції. Статеві-вікова, етнічна, релігійна структура населення. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Працересурсний потенціал. Особливості економіки країн Америки. Роль ТНК в економіці регіону. Первинний сектор економіки: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Сільське господарство: вплив природних, історичних чинників та глобалізації на спеціалізацію. Лісове господарство. Аквакультура. Вторинний сектор економіки: електроенергетика, металургія, машинобудування, хімічна, лісова, легка, харчова промисловість. Основні промислові райони регіону. Третинний сектор економіки: найбільші фінансові, торговельні, освітні центри, туристичні райони. Найважливіші міжнародні транспортні магістралі, вузли. Вплив розташування невеликих країн на перехрестях міжнародних торговельних шляхів на їхню спеціалізацію (країни «зручного прапора», «країни-офшори», «країни-готелі», ін.). Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Америки, особливості їх участі в МПП. Зв'язки України з країнами Америки.

Африка. Загальна характеристика Африки. Особливості географічного положення Африки. Склад регіону. Сучасна політична карта Африки: форми державного правління і територіального устрою країн, типи

країн за рівнем економічного розвитку. Інтеграційні процеси. Райони збройних конфліктів та проявів тероризму. Природні умови регіону. Господарська оцінка мінерально-сировинних, водних, земельних, біологічних ресурсів. Рекреаційні ресурси. Населення Африки: природний рух та міграції. Стативно-вікова структура. Урбанізаційні процеси. Система розселення. Працересурсний потенціал. Особливості економіки країн Африки. Вплив глобалізації на економіку регіону. Первинний сектор економіки: основні райони видобування палива, рудної та нерудної сировини. Сільське господарство: вплив природних, історичних, соціальних чинників на спеціалізацію. Лісове господарство. Вторинний сектор економіки: електроенергетика, металургія, машинобудування, лісова, легка, харчова промисловість. Особливості розміщення осередків промислового виробництва у регіоні. Третинний сектор економіки: особливості становлення і закономірності розміщення. Найважливіші транспортні магістралі, вузли. Осередки туризму. Нерівномірність економічного розвитку субрегіонів Африки, особливості їх участі в МПП. Зв'язки України з країнами Африки.

Сучасні проблеми і стратегії розвитку світу та України на XXI століття. Глобалізаційні виклики XXI століття. Сучасні виклики екологічно-ресурсного, соціального та глобально-регулятивного походження. Глобальні ризики, їх відмінність за рівнями впливу та темпами росту. Прояв глобалізаційних викликів на території України.

Сучасні проблеми і стратегії розвитку світу та України на XXI століття. Стратегії розвитку людства на XXI століття. Стратегії розвитку людства: концепція сталого (збалансованого) розвитку, глобальна стратегія гуманізму, концепція глобальних інститутів згоди. Глобальні прогнози розвитку людства. Стратегічні цілі сталого (збалансованого) розвитку України.

Сучасні проблеми і стратегії розвитку світу та України на XXI століття. Україна в міжнародному просторі. Роль України у сучасному політичному та економічному просторі. Міжнародна спеціалізація України. Україна і процеси транснаціоналізації світової економіки. Україна і ринки ресурсів. Участь України в міжнародних організаціях.

Топографія з основами геодезії та картографія. Географічні інформаційні системи (ГІС) та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ). *Топографія з основами геодезії.* Топографія та геодезія як науки. Форма і розміри Землі (геоїд, рівнева поверхня). Топографічна карта. Розграфлення і номенклатура топографічних карт. Проекція топографічних та оглядово-топографічних карт. Прямокутні координати. Прямокутна (кілометрова) сітка. Основні умовні позначення топографічних карт для зображення об'єктів місцевості та рельєфу земної поверхні. Вимірювання на топографічній карті. Державна геодезична мережа України (ДГМУ). Практичне використання топографічних карт.

Топографія з основами геодезії та картографія. Географічні інформаційні системи (ГІС) та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ). *Картографія.* Картографія як наука та її зв'язок з іншими науками. Класифікація картографічних творів. Математична основа карт. Сутність і

чинники генералізації. Види генералізації. Способи картографічного зображення об'єктів і явищ на загальногеографічних та тематичних картах. Написи на географічних картах. Електронні карти та глобуси. Картографічні інтернет-джерела. Навігаційні карти.

Топографія з основами геодезії та картографія. Географічні інформаційні системи (ГІС) та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ). Географічні інформаційні системи (ГІС) та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ). Поява і розвиток географічних інформаційних систем (ГІС). Програмне забезпечення ГІС (комерційні та відкриті системи). Функціональні можливості ГІС. Джерела даних та організація інформації в ГІС. Введення та виведення інформації в ГІС. Сфери практичного застосування ГІС. Дистанційне зондування Землі. Аерофототопографічне знімання і космічне знімання. Види зйомок: фотографічні, сканерні, теплові та радіолокаційні, монозональні і багатозональні. Масштаб і роздільна здатність знімків. Дешифрування знімків. Роль космічних знімків у картографії. Використання знімків у географічних дослідженнях.

Загальні закономірності географічної оболонки Землі. Географічні наслідки параметрів Землі як планети. Рухи Землі. Рухи Землі у Сонячній системі та Всесвіті. Сонячно-земні взаємодії. Вплив Місяця на Землю. Показники руху Землі навколо своєї осі. Полярне стиснення Землі. Сила Коріоліса. Періодичність припливів. Зміна дня і ночі. Добова ритміка у географічній оболонці. Доба – одиниця часу. Основні види часу. Пояси освітленості на Землі. Визначення висоти Сонця над горизонтом та тривалості дня. Орбітальний рух Землі: основні характеристики. Географічні наслідки обертання Землі навколо Сонця. Послідовність зміни пір року у Північній та Південній півкулях. Причини зміни пір року. Характеристики астрономічних весни, літа, осені, зими.

Загальні закономірності географічної оболонки Землі. Географічна оболонка Землі. Склад, межі та будова географічної оболонки. Закономірність цілісності та колообігів речовини та енергії. Закономірність ритмічності та безперервності й нерівномірності розвитку. Закономірність зональності та азональності. Сучасний етап розвитку географічної оболонки. Антропосфера. Деструктивні та конструктивні впливи антропогенної діяльності на навколишнє середовище.

Загальні закономірності географічної оболонки Землі. Геологічне середовище людства. Внутрішня будова Землі. Температурний режим, агрегатні стани речовин Землі. Властивості літосфери. Геологічне середовище людства. Літосферні плити, їх структурні елементи. Гіпотеза дрейфу материків А. Вегенера. Рух літосферних плит. Тектоніка літосферних плит. Платформи і геосинклінали, пов'язані з ними форми рельєфу. Вплив рельєфу на розселення людей. Рельєф як чинник розвитку і розташування виробництва. Гірські породи. Неперервність циклу гірських порід. Закономірності поширення гірських порід. Процеси в надрах і на поверхні Землі, їхні наслідки. Вулканізм, його негативні і позитивні наслідки. Зниження і попередження небезпеки вулканічних процесів. Землетруси, їх види, характеристики, негативні наслідки. Вимірювання сили землетрусів. Попередження небезпеки сейсмічних процесів. Зсуви, умови їх формування,

причини виникнення. Засоби протидії зсувам. Ресурсні властивості літосфери. Види корисних копалин, закономірності їх поширення. Мінеральні ресурси як чинник розташування видобувних і матеріало-, паливомістких виробництв. Вплив людини на літосферу. Глобальна проблема вичерпання мінеральних ресурсів.

Загальні закономірності географічної оболонки Землі. Атмосфера та системи Землі. Еволюція атмосфери. Склад атмосфери як результат її взаємодії з літосферою, гідросферою, біосферою та впливу людини. Сонячне випромінювання і нагрівання всіх геосистем Землі. Відмінності випромінювання і поглинання тепла гірськими породами, водою і повітрям. Тропосфера: температурний режим, зміна атмосферного тиску, вітри, вологість, опади. Погода. Синоптичні карти. Клімат. Кліматотвірні чинники. Кліматична карта. Карта кліматичних поясів. Вплив атмосфери на літосферу: вивітрювання, рельєфоутворення. Кліматичні умови як чинник розселення і розташування виробництва та інфраструктури. Ресурсний потенціал атмосфери. Енергетичні кліматичні ресурси як чинник розвитку відновлювальної енергетики. Агрокліматичні ресурси та їх вплив на спеціалізацію сільського господарства. Стихійні атмосферні явища, їх прогнозування та засоби протидії. Вплив людини на стан атмосфери та кліматичні зміни на планеті. Глобальне потепління.

Загальні закономірності географічної оболонки Землі. Гідросфера та системи Землі. Еволюція гідросфери. Запаси води на Землі. Світовий океан та його складові. Вплив процесів у літосфері на природу океанів. Роль океану у формуванні гірських порід і рельєфу узбережжя. Вплив атмосферних процесів (явищ) на Світовий океан. Роль Світового океану у формуванні глобальних і місцевих систем потоків у нижніх шарах тропосфери. Ресурсний потенціал Світового океану. Вплив людини на стан вод океанів та їхніх частин, запаси мінеральних, біологічних ресурсів. Води суходолу (поверхневі і підземні), чинники їх нерівномірного розподілу. Взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу і річкової мережі на території. Вплив геологічних процесів на формування озер, пластів підземних вод. Взаємозв'язок клімату і вод суходолу. Прісна вода як ресурс і чинник розміщення населення і виробництва. Мінеральні і термальні води. Водозабезпеченість регіонів і країн світу. Чинники дефіциту води. Сучасні системи очищення води. Опріснення вод океану.

Загальні закономірності географічної оболонки Землі. Біосфера та системи Землі. Біосфера та її складові. Особливості поширення живих організмів на суходолі і в океанах. Природні чинники формування ареалів рослин і тварин: рельєф, клімат, води суходолу. Біологічні ресурси. Гірські породи органічного походження. Роль живих організмів у формуванні ґрунтів. Ґрунт – «дзеркало» ландшафту. Типи ґрунтів. Вплив ґрунтів на спеціалізацію господарства регіону, країни. Природні зони. Карти ґрунтів і природних зон.

Суспільна географія держави (на прикладі України). Українська держава. Українська держава та її територія. Етнічні землі. Формування сучасної території Української держави. Політико-географічне положення України: глобальне, регіональне, сусідське. Політико-економічна оцінка

державного кордону України. Адміністративно-територіальний устрій України, його реформування. Київ – столиця України.

Суспільна географія держави (на прикладі України). Населення України. Кількість населення України. Відтворення населення: природні, соціальні, економічні чинники народжуваності і смертності, показники, просторові відмінності. Особливості вікового і статевого складу населення України. Сучасні міграційні процеси в Україні. Українці на світовому і регіональному ринку праці. Демографічна політика в Україні. Система розселення. Міста України: класифікація за людністю і функціями. Міські агломерації, субурбанізація і джентрифікація. Сповільнення темпів урбанізації. Особливості сільських населених пунктів. Етнічний склад населення держави: автохтонні народи та національні меншини. Етнографічне районування. Соціальна структура населення.

Суспільна географія держави (на прикладі України). Економіка України у міжнародному поділі праці. Сучасні риси національної економіки України. Показники суспільно-економічного розвитку держави і якості життя населення. Місце України в міжнародному поділі праці. Конкурентні переваги України на світових ринках сільськогосподарської продукції, рудної сировини і металів: запаси мінеральних ресурсів, геологічні умови і рельєф, земельні та агрокліматичні ресурси, виробнича інфраструктура тощо. Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики в Україні. Імпорт енергоносіїв та нафтопродуктів в Україну та енергетична безпека держави. Замкнений технологічний цикл розроблення і виробництва транспортних літаків і надлегких літальних апаратів в Україні, експорт та імпорт авіатехніки. Автомобілебудування: тенденції розвитку виробництва, міжнародне кооперування. Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості виробництва та реалізації електронної продукції. Виробництва фармацевтичної продукції та побутової хімії: чинники та особливості розташування підприємств. Легка промисловість: іноземні інвестиції, використання давальницької сировини, експорт готової продукції. Роль малого бізнесу у формуванні пропозиції одягу на національному ринку. Особливості національного ринку продуктів харчування. Міжнародні транспортні коридори на території України. Проблеми формування транспортної мережі та функціонування транспортних вузлів. Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні. Ресурсний потенціал і проблеми розвитку рекреаційного комплексу в Україні. Місце України на світовому ринку інвестицій і запозичень. Транснаціональні фінансові корпорації (банки, фінансові компанії) в Україні. Регіональні відмінності господарства. Сучасні форми просторової організації виробництва товарів і послуг в Україні.

Суспільна географія держави (на прикладі України). Культура України. Основні риси географії культури України. Регіональні особливості культури в Україні. Вплив глобалізації на культуру України.

Суспільна географія держави (на прикладі України). Особливості політичної організації України. Україна як унітарна демократична держава. Особливості політичної організації території держави, роль органів місцевого самоврядування і територіальних органів державної влади. Загальна

характеристика електоральної географії України.

Суспільна географія держави (на прикладі України). Суспільно-географічна характеристика своєї області. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ області. Реформування адміністративно-територіального устрою області. Населення: сучасні демографічні тенденції, статево-вікова структура, міграції. Національний склад. Працересурсний потенціал. Місце області в сучасному господарському комплексі України. Територіальна організація господарства. Соціальна інфраструктура. Культурна спадщина і народні звичаї. Релігія. Система освіти та її територіальна організація. Туристсько-рекреаційні об'єкти. Обласний центр як історичний, науковий, культурний і освітній центр. Екологічний стан, екологічні проблеми області. Моніторинг навколишнього природного середовища. Вплив забруднення навколишнього природного середовища на стан здоров'я населення.

Суспільно-географічне бачення глобальних проблем людства, глобальні стратегії і прогнози. Глобальні проблеми людства. Класифікації глобальних проблем людства. Проблема збереження миру на Землі. Проблема міжнародного тероризму та конфліктів. Проблема збереження поступального і пропорційного розвитку країн світу. Територіальний аналіз екологічних проблем світу. Екологічна криза – порушення взаємозв'язків у системі, що викликані антропогенною діяльністю. Проблема захисту географічного середовища. Проблема раціонального використання мінеральних ресурсів промисловості. Проблема раціонального розвитку енергетики (пошук нових енергоносіїв і стримування теплового забруднення атмосфери). Проблема використання ресурсів Світового океану. Проблема забезпечення життєдіяльності та якості життя людини. Демографічні прогнози і реальний перебіг світового демографічного переходу. Проблема раціонального використання земельних ресурсів і виробництва продовольства. Проблема якості життя людини.

Суспільно-географічне бачення глобальних проблем людства, глобальні стратегії і прогнози. Глобальні стратегії розвитку. Глобальна стратегія сталого, збалансованого розвитку і глобальна стратегія гуманізації суспільства. Поняття «глобальна екосистема». Техногенний вплив на географічну оболонку Землі. Екологічна криза. Основні види забруднення. Середовище існування людини та його якість. Сутність соціальної кризи та її складові. Прояви економічної кризи. Показники сталого (збалансованого) розвитку: природокористування, природоохоронні території, стан довкілля, економічний розвиток, раціональне господарювання, соціальна справедливість, здоров'я, тривалість життя людини. Сутність економічного, екологічного та соціального сталого розвитку. Підходи до розв'язання проблеми сталого розвитку. Досвід реалізації планів сталого розвитку в різних країнах. Територіальний підхід у розв'язанні проблеми сталого розвитку на рівні окремих країн. Роль географії в забезпеченні сталого розвитку. Стратегія збалансованого розвитку України. Глобальна стратегія гуманізації суспільства.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З УКРАЇНСЬКРЇ МОВИ (II-й етап)

Теоретична частина

Фонетика.

1. Що вивчає фонетика? На які підрозділи ділиться?
2. Звуки і букви – це одне і те ж, чи різні поняття? Співвідношення звуків і букв.
3. Які є звуки?
4. Звукове значення букв **я, ю, є, ї, щ** та буквосполучень **дз, дж**.
5. Правопис ненаголошених голосних.
6. Чергування **е з и** та **о, е з і**.
7. Чергування приголосних при зміні слів та творенні нових слів.
8. Подвоєння та подовження приголосних.
9. Спрощення в групах приголосних.
10. Що таке орфограми?
11. Правила вживання апострофа.
12. Правила вживання м'якого знака.

Будова слова.

1. Значущі частини слова. Зробити морфемний аналіз слова.
2. Що таке спільнокореневі слова?
3. Правопис префіксів.
4. Правопис суфіксів.
5. Способи творення слів.

Лексикологія.

1. Що вивчає лексика?
2. Однозначні та багатозначні слова.
3. Поняття про фразеологізми.

Морфологія.

1. Що вивчає морфологія?
2. Іменник як частина мови (загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль).
3. Які бувають іменники?
4. Як змінюються іменники?
5. Типи відмін іменників.
6. Правопис відмінкових закінчень іменників II відміни у Родовому відмінку однини.
7. Велика буква у власних назвах.
8. Прикметник як частина мови.
9. Ступені порівняння прикметників.
10. Правопис складних прикметників.
11. Числівник як частина мови. Які є числівники?
12. Відмінювання кількісних і порядкових числівників.
13. Займенник як частина мови. Розряди займенників.
14. Дієслово як частина мови. Як змінюються дієслова?
15. Дієприкметник і дієприслівник – особлива форма дієслова.
16. Правопис прислівників.

17. Правопис прийменників.
18. Правопис сполучників.
19. Правопис часток.
20. Написання не з різними частинами мови.

Синтаксис.

1. Типи словосполучень.
2. Просте речення. Види простих речень.
3. Члени речення.
4. Тире між підметом і присудком.
5. Однорідні члени речення. Розділові знаки при однорідних членах речення.
6. Звертання і вставні слова. Розділові знаки при них.
7. Відокремлені означення.
8. Уточнюючі члени речення.
9. Типи підрядних речень.
10. Типи складних речень.
11. Розділові знаки при прямій мові.

Відомості про мовлення.

1. Що таке мова і мовлення.
2. Різновиди мовленнєвої діяльності.
3. Що таке культура мовлення?
4. Які є стилі мовлення?
5. Етикет спілкування.

Практична частина

1. Зробити фонетичний розбір слів: екскурсія, повідомлення, соборність, дзвінкий, від'їзд.
2. Зробити морфологічний розбір речення.
3. Любіть Україну у сні й наяву,
4. Вишневу свою Україну,
5. Красу її вічно молоду
6. І мову її солов'їну.
7. Зробити синтаксичний розбір речення.
8. Ми працю любимо, що в творчість перейшла.
9. Від поданих слів утворіть однокореневі слова з суфіксом **ство**:
10. юнак, герой, молодець, козак, розбійник, студент, міщанин, селянин, люд, птах.
11. Розставити розділові знаки.
12. Низькі хмари сміялися то дощем то мокрим лапатим снігом. Не журися козаченьку не журися а на тую дівчиноньку піди подивися.
13. Ввести в речення однорідні члени речення.
14. Написати 4 речення з вставними словами чи словосполученнями.
15. Записати по одному реченню з синонімами, омонімами, антонімами та паронімами.
16. Ввести в речення відокремлені означення.
17. Придумати речення з відокремленими обставинами.
18. Ввести в речення слова: **зате** і **за те**; **щоб** і **що б**.

19. Написати 2 складносурядних речення.
20. Придумати 2 складнопідрядних речення.
21. Провідміняти числівники 145, 92.
22. Визначити дієвідміни дієслів: йти, бажати, хотіти, купатися, сміятися, смішити.
23. Провідміняти іменники: Париж, Олег, Ігор.
24. Написати 2 фразеологічні звороти.
25. Утворити ступені порівняння прикметників: веселий, гарний, дерев'яний, смачний, вдовин, низький.
26. Утворити дієприкметники від дієслів: ходити, малювати, вишивати, зеленіти.
27. Утворити дієприслівники від дієслів: читати, робити, йти, зустріти, керувати.
28. Записати по 1 односкладному реченню.
29. Розібрати слова за морфемами: від'їжджати, возз'єднання, пишеться.
30. Утворити прикметники від іменників: Прага, Запоріжжя, Буг, Кривий Ріг, Закарпаття, студент, козак, товариш.
31. Поставити в родовому відмінку іменники: технікум, чай, стіл, коридор, атлас.
32. Переробити підрядне речення на дієприкметниковий зворот.
33. Книжка, яку я прочитала, лежить на столі. Картина, яка не намальована художником, а вишита, висить в залі.
34. Написати заяву для вступу на навчання.
35. Написати не з різними словами: не/буду, не/маю, не/навиджу, не/хтувати, не/славити, не/здужати, не/воля, не/далеко.
36. Провідміняти прізвища та імена: Дутчак Василь, Дорошенко Марія.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З МАТИМАТИКИ (II-й етап)

Алгебра і початки аналізу

Алгебра

1. Поняття функції.
2. Способи завдання функції.
3. Означення парних і непарних функцій.
4. Означення границі функції.
5. Означення неперервності функції в точці і на відрізку.
6. Що таке область визначення функції ?
7. Що таке область значення функції ?

Тригонометрія

8. Означення тригонометричних функцій гострого кута у прямокутному трикутнику.
9. Означення синуса і косинуса.
10. Що таке радіан ?
11. Означення синуса і косинуса довільного числа.
12. Означення тангенса і котангенса числового аргументу.
13. Яка функція називається періодичною ?
14. Чому дорівнює $\sin 0, \sin \frac{\pi}{6}, \sin \frac{\pi}{4}, \sin \frac{\pi}{3}, \sin \frac{\pi}{2}$?
15. Числові значення: $\cos 0, \cos \frac{\pi}{6}, \cos \frac{\pi}{4}, \cos \frac{\pi}{3}, \cos \frac{\pi}{2}$
16. Числові значення: $\operatorname{tg} 0, \operatorname{tg} \frac{\pi}{6}, \operatorname{tg} \frac{\pi}{4}, \operatorname{tg} \frac{\pi}{3}, \operatorname{tg} \frac{\pi}{2}$
17. Числові значення: $\operatorname{ctg} 0, \operatorname{ctg} \frac{\pi}{6}, \operatorname{ctg} \frac{\pi}{4}, \operatorname{ctg} \frac{\pi}{3}, \operatorname{ctg} \frac{\pi}{2}$
18. Яке рівняння називають тригонометричним ?
19. Формула основної тригонометричної тотожності.

Знайдіть значення виразу:

20. $\cos (\arccos 1)$
21. $\sin (\arcsin \frac{\sqrt{2}}{2})$
22. $\arctg \sqrt{3} - \arctg (-1)$
23. $\arcsin (\sin \pi/6)$
24. $\arccos (\sin 5\pi/6)$
25. $4\sin 80^\circ \cdot \sin 10^\circ / \sin 20^\circ$

Тотожні перетворення тригонометричних виразів

Спростити вираз:

26. $\operatorname{tg} \alpha (1 - \sin 2\alpha)$
27. $\cos (7\pi/2 - \alpha)$
28. $\sin \beta \cdot \operatorname{ctg} \beta - \cos \beta$
29. $\frac{(\sin \alpha + \cos \alpha)^2}{1 + \sin 2\alpha}$
30. $1 - \sin^2 \alpha - \cos^2 \alpha$
31. $\sin (-x) + \cos (-x) \operatorname{tg} (-x)$
32. $\operatorname{tg}(180^\circ + \alpha) \operatorname{tg}(90^\circ + \alpha)$
33. $\operatorname{tg}(90^\circ - \alpha) \operatorname{ctg}(270^\circ - \alpha)$
34. $\sin 2\alpha + \cos 2\alpha + \operatorname{ctg} 2\alpha$

35. $\sin^2\alpha + \cos^2\alpha + \operatorname{tg}^2\alpha$

36. $\frac{1 - \sin^2\beta}{\cos^2\beta}$

37. $\frac{1 - \cos^2\alpha}{\sin^2\alpha}$

38. $\cos^2\beta - \cos^2\beta - \sin^2\beta$

39. $\sin^2\beta - \sin^2\beta \cos^2\beta$

40. $\frac{\cos\alpha}{\cos^2\alpha/2 - \sin^2\alpha/2}$

41. $1 = (1/\sqrt{3})^{x^2-25}$

Обчисліть:

42. $\sin 75^\circ \cdot \cos 75^\circ$

43. $\cos^2 30^\circ - \sin^2 30^\circ$

44. $\cos 21^\circ \cos 69^\circ - \sin 21^\circ \sin 69^\circ$

45. $\sin 15^\circ \cos 15^\circ$

Запишіть у вигляді добутку:

46. $\sin 3\alpha + \sin\alpha$

47. $\cos 3\alpha + \cos\alpha$

Довести тотожність:

48. $\frac{\sin 2\alpha - 2\sin\alpha}{\cos\alpha - 1} = 2\sin\alpha$

49. $\frac{\sin 2\alpha - 2\cos\alpha}{\sin\alpha - 1} = 2\cos\alpha$

Чому дорівнює:

50. $\cos\alpha$, якщо $\sin\alpha = 4/5$ і $\pi/2 < \alpha < \pi$

51. $\sin\alpha$, якщо $\cos\alpha = -3/5$ і $\pi < \alpha < 3/2\pi$

52. $\operatorname{tg}\alpha$, якщо $\operatorname{ctg}\alpha = -4/3$ і $\pi/2 < \alpha < \pi$

Тригонометричні рівняння, нерівності, системи

53. $\sin(x+4) = 0,5$

54. $\cos(x-2) = -1/6$

55. $\cos(\pi/4 + 2x) = 0$

56. $\sin 2x = \pi/12$

57. $\operatorname{tg}(x+2) = 0$

58. $\operatorname{ctg} 4x = -1$

59. $4\sin x \cdot \cos x = 1$

При яких значеннях x:

60. $2\sin x = \sqrt{3}$

61. $\cos 3x = 1$

62. $3\operatorname{tg} x = -\sqrt{3}$

Знайти корені рівнянь:

63. $\sin x = 1$ на проміжку $[0; \pi]$

64. $\cos x = -1$ на проміжку $[-\pi/2; \pi]$

65. $\operatorname{tg} x = \sqrt{3}$ на інтервалі $[-\pi/2; \pi/2]$

Розв'язати рівняння:

66. $2\arcsin x + \sqrt{2} = 0$

67. $3\operatorname{tg} x - \sqrt{3} = 0$

Дійсні числа**Виконайте дії:**

78. $(0,3)^{-5} \cdot (0,3)^5$;

79. $(-0,3)^{-5} \cdot (0,3)^4$;

80. $81^2 : 3^6$;

81. $100^8 \cdot (0,01)^8$;

82. $\sqrt[3]{5} \cdot \sqrt[3]{25}$;

83. $\sqrt[3]{108} : \sqrt[3]{4}$;

84. $3^{48} : 3^{46}$;

85. $\sqrt[4]{\sqrt{5^7}} \cdot \sqrt[4]{5}$;

Спростіть вираз:

86. $\frac{(a^3)^2 \cdot (b^2)^3}{(b^{-3})^2 \cdot (a^2)^3}$;

87. $\left(a^{-\frac{1}{2}} \cdot b^{-\frac{3}{4}}\right)^{-\frac{4}{3}}$;

88. $\frac{8y^5 \cdot y}{9x^6} : \frac{4(y^2)^3}{3x^2}$;

89. $\left(x^{-4} \cdot y^{-\frac{4}{3}} \cdot z^{-\frac{8}{3}}\right)^{-\frac{3}{4}}$;

90. $\frac{x-2}{x+2} \cdot \frac{x^2-4}{(x-2)^2}$;

91. $(32 \cdot x^{-10})^{-\frac{3}{5}}$;

Які з вказаних чисел раціональні?

$a = \sqrt{2,5}$;

$b = \pi$;

$c = \sqrt{1,21}$;

Обчислити:

92. $\frac{\sqrt[3]{2^3} \cdot \sqrt{2}}{\sqrt[4]{2^3} \cdot \sqrt[3]{2}}$;

93. $\left(3^{\sqrt{2}}\right)^{\sqrt{8}}$;

94. $\left(\left(\frac{1}{2}\right)^{\sqrt{27}}\right)^{-\sqrt{3}}$;

95. $\sqrt{(-15)^2}$;

96. $\sqrt[3]{(-3)^3}$;

97. $\left(\frac{2^{\frac{1}{2}} \cdot 3^{\frac{3}{2}}}{4^{\frac{1}{4}}}\right)^2$;

98. $\frac{\sqrt[9]{81}}{\sqrt[3]{-9}}$;

Показникова функція

99. Означення показникової функції.
 100. Накреслити ескіз графіка функції $y = a^x$, якщо $0 < a < 1$, назвати її властивості.
 101. Накреслити ескіз графіка функції $y = a^x$, якщо $a > 1$, назвати її властивості.
 102. Яке рівняння називають показниковим?
 103. Чим відрізняються функції $y = x^2$ і $y = 2^x$?

Показникові рівняння, нерівності, системи

104. $(1/5)^{2-x} = 5^{1-2/x}$
 105. $\sqrt{2^x} \cdot \sqrt{3^x} = 36$
 106. $\sqrt{3^x} = 9$
 107. $(1/\sqrt{2})^{x^2-9} = 1$
 108. $\sqrt{2^x \cdot 7^x} = 14$
 109. $1 = (1/\sqrt{3})^{x^2-25}$
 110. $(1/4)^x \cdot (8/3)^x = 16/81$

Розв'язати нерівність:

111. $(1/2)^x \geq 8$
 112. $(\sqrt{3})^x \leq 1/3$
 113. $(1/3)^x \geq 1/9$
 114. $4^{2-x} \leq 64$
 115. $(1/27)^{-2x} > 9^3$

Логарифмічна функція

116. Що називають логарифмом числа за даною основою?
 117. Основна логарифмічна тотожність (формула).
 118. Що є логарифмом у рівності $2^6 = 64$.
 119. Чому дорівнює $\log_3(-27)$? Чому дорівнює $\log_3 27 = \dots$?
 120. Накреслити ескіз графіка функції $y = \log_a x$, якщо $0 < a < 1$, назвати її властивості.
 121. Накреслити ескіз графіка функції $y = \log_a x$, якщо $a > 1$, назвати її властивості.
 122. Які рівняння називають логарифмічними?
 123. Як називається функція обернена до показникової?
 124. Який логарифм числа називають: – звичайним; – натуральним; – десятковим.
 125. Формула переходу від однієї основи логарифмів до іншої.

Властивості логарифмів**Обчислити:**

126. $2 \log_5 25 + 3 \log_2 8$
 127. $\log_3 18 + \log_3(1/18)$
 128. $10^{\lg 2 + \lg 2}$
 129. $25^{\frac{1}{\log_6 5}}$
 130. $25^{\log_5 3}$
 131. $\log_{\sqrt{3}} \sqrt{27}$
 132. $10^{\lg 7 + \lg 2/7}$
 133. Що більше: $\log_4 3$ чи $\log_3 4$?

Розв'язати рівняння:

134. $\log_2(4-x) = 0$
 135. $\log_3(x-7) = 0$
 136. $\log_{x+1}2 = 1$
 137. $\log_x 9 = -2$
 138. $\log_{\sqrt{5}} x = 0$
 139. $\text{Log}_3^2 x - 3\text{Log}_3 x + 2 = 0$

Розв'язати нерівність:

140. $\log_{0,7} x > 1$
 141. $\log_2(x-4) < 2$
 142. $\log_3(x+2) < 1$
 143. $\log_{0,2}(x+1) < -2$
 144. $\log_{\sqrt{5}}(5+x) < 0$
 145. $\log_{\sqrt{5}}(x-4) > 0$

Знайти область визначення:

146. $y = \log_2(4-2x)$
 147. $y = \lg 3x$
 148. $y = \ln(3x+9)$

Похідна

149. Означення похідної функції в точці.
 150. Механічний зміст похідної.
 151. Геометричний зміст похідної.
 152. Чому дорівнює похідна сталої функції? $C' = ?$
 153. Чому дорівнює похідна степеня?
 154. Похідні тригонометричних функцій.
 155. Чому дорівнює похідна показникової функції? $(a^x)' = \dots$
 156. Чому дорівнює похідна логарифмічної функції? $(\ln x)' = \dots$
 157. Похідна добутку двох функцій $(U \cdot V)' = \dots$
 158. Похідна суми двох функцій $(U+V)' = \dots$
 159. Похідна частки двох функцій $\left(\frac{U}{V}\right)' = \dots$
 160. Механічний зміст похідної $\parallel^{-20}$ порядку.
 161. Яка функція називається зростаючою (спадною) в точці?
 162. Яка точка називається стаціонарною для функції $y = f(x)$?
 163. Яка точка називається екстремальною для функції $y = f(x)$?
 164. Що називається максимумом (мінімумом) функції?
 165. Ознака зростання функції в точці.
 166. Ознака спадання функції в точці.

Знайти критичні точки функції:

176. $y = 12x - x^3$
 177. $y = x^3 - 6x^2$
 178. $y = 2x^3 - 3x^2$

Знайти екстремуми функцій:

179. $y = x^2$

180. $y = 2x^3 - 3x^2$

Задачі

181. Точка рухається за законом $S = t^3 - 4t^2$. Знайдіть миттєву швидкість точки у момент $t = 5$ с. 183. Складіть рівняння дотичної до графіка функції в точці з абсцисою x_0 : $y = x^2 - 4$, $x_0 = 2$.

Інтеграл

182. Означення первісної для функції $y = f(x)$ на множенні $(a; b)$.
 183. Геометричний зміст загального вигляду первісної.
 184. Основна властивість первісної.
 185. Означення інтеграла.
 186. Формула Ньютона–Лейбніца.
 187. Властивості інтеграла.

Первісна. Інтеграл**Знайти для функції $f(x)$ первісну:**

188. $f(x) = x^3 + 2$ М (2;15)

189. $f(x) = \cos x$ М ($\pi/2$;0)

190. $f(x) = x^3$ М (2;1)

Обчислити інтеграл:

191. $\int_0^1 2x^5 dx$

192. $\int_0^{\pi/4} \frac{dx}{\cos^2 x}$

193. $\int_0^1 (1/x^2 - 2) dx$

Мішані задачі**Визначити парність (непарність) функції $f(x)$:**

194. $y = x^2 - \cos x$

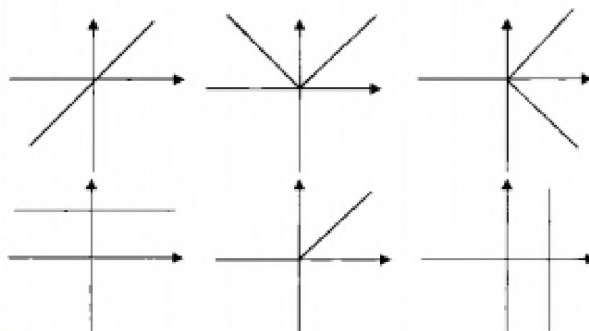
195. $y = x^3 * \cos x$

196. $y = x^2 + 5x$

197. Для яких функцій: 1) π 2) π 3) $\frac{1 - \sin^2 \beta}{\cos^2 \beta}$

4) $y = \sqrt{x} + \frac{1}{x}$;   5) $y = \sqrt{x^2}$ областю визначення є проміжок $(0; +\infty)$?

198. Які з ліній, зображених нижче на малюнку не є графіками функцій від x ?

199. Які з

озриву

а) $y = \frac{x^2 - 1}{x}$; б) $y = \frac{x}{x^2 - 1}$; в) $y = \frac{x}{x^2 + 1}$; г) $y = \frac{1}{x+1}$; д) $y = \frac{x}{x+1} + \frac{2}{x}$; е) $y = \frac{1}{(x+2)^2}$.

200. Чи можуть бути рівними для одного і того самого гострого кута синус і косинус, синус і тангенс?
201. Скільки на проміжку $[0; 99\pi]$ чисел t , які задовольняють умову: $\text{Cos } t = -1$.
202. Чи можлива при деяких значеннях x рівність: $\cos x = \frac{\sqrt{17}}{4}; \frac{1}{\cos x} = -2,1$.
203. Яке з чисел більше: $\text{Ctg } \frac{\pi}{4}$ чи $\text{Ctg } \frac{\pi}{5}$.
204. Чому дорівнює на проміжку $[\frac{\pi}{3}; \frac{2\pi}{3}]$ найменше значення функції: а) $\text{Sin } x$; б) $\text{Cos } x$.
205. Чи можлива рівність: $\text{Sin}_{10}x = 1,5$?
206. При якому значенні a графік $y = ax$ проходить через точку $(1;2)$.
207. Що більше – одиниця чи число a , якщо $\log_2 a = -0,1$.
208. При яких значеннях x справджується нерівність $\log_x 7 < \log_x 9$.
209. Чи існує найбільше і найменше значення функції $y = 3^x$?
210. Яке число більше – a чи b , якщо $\log_2 a = \log_3 b$.
211. Який знак має число $\log_{\frac{1}{5}} 7$?
212. Чи може спадна функція мати точки екстремуму?
213. Для яких з наступних функцій точка $x = 0$ є точкою екстремуму:
а) $y = \sqrt{x}$; б) $y = x^2 + 1$; в) $y = x^3$; г) $y = \text{Sin } x$; д) $y = \text{Cos } x$.

Геометрія

Прямі та площини в просторі:

214. Основні поняття, аксіоми і теореми стереометрії.
215. У землю вбили три стовпці різної висоти. Чи завжди на них можна покласти плоский лист?
216. Чи вірно, що паралелограм належить площині, якщо будь-які дві його вершини належать площині?
217. Чотири точки не належать одній площині. Чи можуть будь-які три з них належати прямій?
218. Чи завжди пряма, яка перетинає кожную з двох прямих, що перетинаються, лежить з ними в одній площині?
219. Чи можуть дві прямі бути мимобіжними, якщо кожна з них паралельна третій прямій?
220. Чи можуть бути паралельними дві прямі, якщо кожна з них паралельна одній з двох мимобіжних прямих?
221. Чи може паралельна проекція паралелограма бути трапецією?
222. Чи може пряма, паралельна площині, перетинати хоч одну пряму, яка лежить у площині?
223. Чи може площина, яка проходить через середини двох сторін трикутника, перетинати його третю сторону?
224. Дві сторони трикутника паралельні деякій площині. Чи паралельна цій площині третя сторона?
225. На чому ґрунтується метод перевірки вертикальності стовпа за допомогою виска?

226. Чи можна до похилого стовпа приладнати щит так, щоб він був перпендикулярним до поверхні землі?
227. Чи може довжина похилої дорівнювати довжині перпендикуляра проведеного з цієї самої точки?
228. Чи може похила бути коротшою, ніж її проекція?
229. Дві прямі a і b паралельні прямій c . Яке взаємне розміщення прямих a і b ?
230. Скільки всього різних площин можна провести через три точки, якщо вони лежать на одній прямій?
231. Скільки різних площин можна провести через пряму?
232. Пряма a перпендикулярна до площини β , а площина β паралельна прямій c . Яке взаємне розміщення прямих a і c ?
233. Із точки A до площини проведено перпендикуляр і похилу, довжина якої 20 см. Кут між похилою і площиною 60° . Знайдіть довжину перпендикуляра.
234. З точки поза даною площиною проведено до неї перпендикуляр довжиною 6 см і похилу довжиною 9 см. Знайдіть довжину проекції похилої на площину.

Многогранники. Призма:

235. Знайти об'єм прямокутного паралелепіпеда за трьома вимірами: 5 см; 4 см; 3 см.
236. Діагональ куба 6 см. Знайдіть площу однієї грані.
237. Об'єм куба 27 дм^3 . Яка довжина ребра куба?
238. Кімната має розміри 10 м; 6,5 м; 4 м. Обчисліть площу стін, якщо площа вікон і дверей становить 0,2 площі стін.
239. Основа призми – ромб зі стороною 5 см і гострим кутом 30° . Висота призми – 6 см. Знайдіть об'єм призми.
240. Основа прямої призми – трикутник зі сторонами 5 см; 5 см і 6 см. Висота призми – 5 см. Знайдіть об'єм призми.
241. Площа поверхні куба – 150 м^2 . Знайдіть його об'єм.
242. Діагональ куба дорівнює 3 дм. Знайдіть ребро куба.
243. Площа повної поверхні куба дорівнює 3 см^2 . Знайдіть довжину діагоналі грані куба.

Піраміда:

244. Площа основи піраміди – 15 дм^2 , висота – 2 дм. Знайдіть об'єм піраміди.
245. Основа піраміди – прямокутний трикутник з катетами 6 см і 8 см. Висота піраміди – 10 см. Обчисліть об'єм піраміди.
246. Апофема правильної трикутної піраміди 6 см, а сторона основи 12 см. Знайдіть площу бічної поверхні.
247. Основою піраміди є ромб з гострим кутом 30° і стороною 4 см. Висота 15 см. Обчислити об'єм піраміди.
248. Основа піраміди – трикутник з сторонами 4 см, 5 см, 7 см, висота 12 см. Обчислити об'єм піраміди.
249. Основою піраміди є ромб з діагоналями 6 см і 9 см. Знайдіть об'єм піраміди, якщо її висота дорівнює 11 см.
250. Висота правильної чотирикутної піраміди – 7 см, а сторони основи – 8 см. Знайдіть бічне ребро піраміди.

251. Плоский кут при вершині правильної чотирикутної піраміди дорівнює 30° , а бічне ребро 8 см. Знайдіть площу бічної поверхні піраміди.

Тіла обертання:

252. Осьовий переріз циліндра є квадрат зі стороною 8 см. Обчисліть бічну поверхню циліндра.

253. Твірна конуса $6\sqrt{3}$ см, радіус основи – $3\sqrt{3}$ см. Знайдіть висоту конуса.

254. Висота конуса 8 см, радіус основи – 6 см. Обчисліть бічну поверхню конуса.

255. Висота конуса 8 см, радіус основи – 6 см. Обчисліть площу осьового перерізу конуса.

256. Твірна конуса утворює з площиною основи кут 45° , висота конуса $3\sqrt{2}$. Знайдіть бічну поверхню конуса.

257. Твірна конуса 10 см, висота – 8 см. Знайдіть об'єм конуса.

258. Діаметр циліндра 4 дм, висота – 2 дм. Знайдіть об'єм циліндра.

259. Знайдіть об'єм конуса, висота якого 9 см, а довжина кола основи – $8\sqrt{\pi}$ см.

260. Радіус кулі 3 см. Знайдіть об'єм цієї кулі.

261. У скільки разів збільшиться об'єм кулі, якщо радіус збільшити у 3 рази?

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ (II-й етап)

Україна в роки першої світової війни.

1. Встановити синхронність подій Першої світової війни на українських територіях, що входили до складу Російської імперії та Австро-Угорщини, і на Західному фронті.
2. Висловити аргументовані судження щодо ставлення українських політичних сил Наддніпрянщини і західноукраїнських земель до світової війни.
3. Охарактеризувати повсякдення різних верств населення в умовах Першої світової війни.

Початок української революції.

1. Визначити хронологічні межі Української революції та синхронізувати історичні події періоду.
2. На основі порівняльного аналізу зробити аргументовані висновки щодо основних ідей, цілей та шляхів їх досягнення українськими політичними партіями на початку Української революції.
3. Проаналізувати й порівняти змісти універсалів УЦР, причини і наслідки укладення УНР Брестського мирного договору.
4. Визначити чинники, що впливали на зміни курсу УЦР упродовж березня 1917-квітня 1918 рр..
5. Визначити здобутки і прорахунки УЦР у державотворчому процесі, обґрунтувати висловлені судження.

Розгортання української революції. Боротьба за відновлення державності.

1. Встановити послідовність і синхронність подій Української революції (на національному, регіональному і локальному рівнях).
2. Виявити специфіку розвитку громадського і релігійного життя, мистецтва, освіти і науки за часів УНР, Української Держави та ЗУНР.
3. Висловити аргументоване судження про результати Української революції 1917-1921 рр..
4. Визначити особливості розвитку української культури та повсякденного життя людей у 1914-1921 рр..
5. Розкрити роль в Українській революції Марка Безручка, Нестора Махна, Михайла Омеляновича-Павленка, Олександра Удовиченка.

Встановлення й утвердження комуністичного тоталітарного режиму в Україні.

1. Встановити послідовність подій історії України 1921-1939 рр..
2. Визначити причини та масштаби соціально-економічних перетворень радянського тоталітарного режиму, масових репресій, нищення української інтелігенції та політичної еміграції.
3. Визначити особливості втягування російською владою України до складу СРСР; спроможність застосування норм конституції «соціалізму, що переміг» у повсякденному житті радянської людини в УРСР.
4. Визначити особливості розвитку української культури в 1921-1939 рр..
5. Охарактеризувати громадсько-політичну та/або мистецьку діяльність Олександра Довженка, Леся Курбаса, Василя Липківського,

Християна Раковського, Миколи Скрипника, Миколи Хвильового, Олександра Шумського.

Західноукраїнські землі в міжвоєнний період.

1. Аргументувати особисті судження щодо діяльності Українського народно-демократичного об'єднання, Української національної партії, Української військової організації, Організації українських націоналістів.
2. Охарактеризувати геополітичне становище Карпатської України.
3. Визначити основні тенденції та протиріччя розвитку культури на західноукраїнських землях.

Україна в роки другої світової війни.

1. Встановити хронологічну послідовність і синхронізувати події Другої світової війни в Україні та поза її межами.
2. Висловити аргументовані судження щодо анексії Радянським Союзом у 1939-1940 рр. і радянзації нових українських територій, політичного та соціально-економічного становища в Україні напередодні німецько-радянської війни, правового статусу громадян на анексованих територіях.
3. Пояснити причини і наслідки окупації України та польсько-українського протистояння.
4. Визначити тенденції розвитку національної культури воєнної доби.
5. Дати історичну оцінку масштабам втрат українського народу від воєнних дій, злочинів комуністичного та нацистського тоталітарних режимів, виявляти розуміння глибини трагедії українців як бездержавної нації в той час.

Україна в перші повоєнні роки.

1. Встановити послідовність і синхронність подій, що відображають формування територіальних меж УРСР, масові депортації та обміни населенням, посилення радянзації та репресії у західних областях, український визвольний рух у 1944-1950-х рр., процеси відбудови господарства і культурне життя республіки, ідеологічні кампанії й чистки післявоєнного періоду.
2. Визначити причини та наслідки депортацій українців із західних областей УРСР та південно-східних областей Польщі; масового голоду 1946-1947 рр..
3. Висловити аргументовані судження щодо трансформації методів укріплення тоталітарного режиму.
4. Виявити особливості діяльності українського визвольного руху в 1945-1950-х рр..
5. Представити власну оцінку ролі УГКЦ на західноукраїнських землях і наслідків її примусової самоліквідації в СРСР.

Україна в умовах десталінізації.

1. Встановити послідовність подій, пов'язаних з десталінізацією і лібералізацією суспільного життя, соціальною переорієнтацією та модернізацією економіки, формуванням феномену шістдесятництва і розгортанням дисидентського руху, культурним життям республіки у цей період.
2. Синхронізувати події історії України та всесвітньої історії, що відображають модернізаційні процеси в економіці.

3. Визначити причини та наслідки посилення зросійщення українського суспільства.
4. Оцінити темпи впровадження науково-технічної революції в господарське життя.

Україна в період загострення кризи радянської системи.

1. Встановити хронологічну послідовність і синхронність подій, що відображають кризові явища доби застою, розгортання діяльності різних течій дисидентського руху в УРСР, культурне життя в УРСР та участь української діаспори у процесах національного відродження.
2. Визначити причинно-наслідкові зв'язки політико-ідеологічної кризи радянського ладу в УРСР.
3. Оцінити методи і засоби реалізації учасниками УГГ мети і завдань правозахисного руху, їхні здобутки у сфері захисту прав людини в СРСР.
4. Охарактеризувати кримськотатарський національний рух, політичну діяльність Петра Шелеста і Володимира Щербицького, правозахисну – учасників УГГ.

Відновлення незалежності України.

1. Встановити хронологічність і синхронність подій перебудови.
2. Виявити послідовність і суперечливість змін у політичному житті України.
3. Висловити аргументовані судження щодо спроби державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р., його наслідків в Україні; ролі й місця України в загальносоюзних суспільно-політичних процесах у першій половині 1991 р..
4. Пояснити причини Революції на граніті та її значення у відновленні Україною незалежності.

Становлення України як незалежної держави.

1. Встановити хронологічну послідовність і синхронність подій, що відображають трансформаційні процеси і державотворення в Україні, синхронізувати їх з відповідними подіями регіональної історії, історії країн Центрально-Східної Європи.
2. Визначити основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 1991-1998, 1998-2004 роках; пошуків Україною зовнішньополітичних орієнтирів у перше десятиліття незалежності.
3. Визначити причини і наслідки впливу азійської фінансової кризи та дефолту Росії 1998 р., світової фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. на розвиток України.
4. Висловити аргументовані судження щодо перебігу державотворчих процесів в Україні в 1991–2004 рр.; впливу олігархічної системи в Україні.

Творення нової України.

1. Встановити хронологію подій незалежної України, які мали вплив на формування національної свідомості.
2. Визначити основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 2005-2008, 2008-2014 і після 2014 р..
3. Охарактеризувати перебіг державотворчих процесів в Україні впродовж останнього десятиліття.
4. Обґрунтувати на основі аналізу документів визнання Російської Федерації державою-агресором щодо України.

5. Проаналізувати Звернення до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про визнання Російської Федерації державою-агресором, затверджене Постановою Верховної Ради України від 27 січня 2015 р..
6. Визначити передумови, ознаки та наслідки агресії Росії проти України.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З ГЕОГРАФІЇ (II-й етап)

Глобалізований світ.

1. Місце України в просторовій структурі світового господарства за концепцією «Центр – периферія».
2. Основні відмінності цивілізаційних настанов «Заходу» і «Сходу».
3. Інформаційно-технологічна революція та її вплив на світову економіку.
4. Від економіки індустріального до економіки постіндустріального суспільства.

Європа.

1. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси в Європі.
2. Індекс «транснаціональності» європейських корпорацій: обчислення, обґрунтування країни базування ТНК та ступеня виходу на ринки інших країн (на прикладах «Роше», «Нестле», «Філіпселектронікс», «Водафон» тощо).
3. Відновлювана електроенергетика в країнах Європи: регіональні особливості та відмінності.
4. Структура й просторова організація виробництва чорних металів у країнах Європи.
5. Креативна економіка в Європі: кластери і хаби.
6. Європейські аеропорти-хаби як елементи світової системи авіаперевезень.
7. «Нове обличчя» Руру: індустріальна культура та зелені міста замість похмурих ландшафтів.
8. Секрети економічних успіхів Німеччини.
9. «Оновлення» економіки депресивних районів Великої Британії.
10. Кластери в Італії як основна форма організації виробництва товарів і послуг.
11. Лондон, Берлін, Париж, Київ: схожість і відмінність джентрифікації.
12. Верхньосілезька агломерація – індустріальне ядро Польщі.

Азія.

1. Екологічні виміри економічного зростання в країнах Азії.
2. Географічне положення країни як чинник її економічного розвитку та міжнародної спеціалізації (на прикладі однієї з країн Азії).
3. Вплив ОПЕК на світовий ринок нафти.
4. Демографічна політика в Китаї та Індії: успіхи та прорахунки.
5. Унікальність економічної системи Китаю.
6. Острови Кюсю і Хоккайдо: контрасти Японії.
7. Японія – основний інвестор розвитку промисловості в «коридорах зростання» Індії
8. Розроблення і презентація проекту винесення японською корпорацією матеріаломісткого (енергомісткого/працемісткого) виробництва в одну з країн Південно-Східної або Південної Азії.
9. Нові індустріальні країни Азії: складові успіху.
10. Країни Перської затоки як осередок світового господарства.
11. Складання тематичного туристичного маршруту для ознайомлення з об'єктами Світової спадщини ЮНЕСКО в одній з країн Азії.

Океанія.

1. Національні парки Австралії як об'єкти міжнародного туризму.
2. Розвиток Західної Австралії у контексті зростання глобального попиту на природні ресурси.
3. Канберра – політико-адміністративний центр країни.
4. Економічні інтереси китайських інвесторів в Австралії.
5. Нова Зеландія – високорозвинена країна зі сприятливими умовами для ведення бізнесу.
6. Природні та економічні ризики економічного зростання острівних держав.
7. Океанія – регіон екзотичного туризму.
8. Вплив на економіку Нової Зеландії зйомки фільму «Володар перстнів».

Америка.

1. Площа країни як чинник її економічного розвитку (на прикладі країн Америки).
2. Моноспеціалізація країни – благо чи зло (на прикладі країн Америки)?
3. «Бананові республіки»: типові ознаки, сучасний розвиток.
4. Країни Латинської Америки у полі геостратегічних інтересів США.
5. Панамериканське шосе – дорога через три Америки.
6. Туризм як чинник розвитку країн Карибського басейну.
7. Нью-Йорк – один з найбільших фінансових центрів світу.
8. Форми територіальної організації новітніх видів промислового виробництва у США.
9. Найновітніші транспортні засоби США: проекти Ілона Маска.
10. Міста в США: особливості планування, джентрифікації.
11. Роль автомобільного транспорту у становленні американського способу життя та формуванні системи розселення.
12. Складники успіху української діаспори в Аргентині.
13. Економічна взаємодія вздовж державного кордону між Мексикою і США.

Африка.

1. Кордони на політичній карті Африки: особливості делімітації та демаркації.
2. Вплив колоніального минулого на сучасну міжнародну спеціалізацію та просторову структуру господарства країн Тропічної Африки.
3. Екологічна трагедія Сахелю: причини і шлях призупинення.
4. Ангола: успішний розвиток після війни.
5. Економічні інтереси України в Африці.
6. Суецький канал, нафта і туризм – три кити економіки Єгипту.
7. Ніл – «річка, що дарує життя».
8. Пояс бідності на південь від Сахари: причини формування та глобальні наслідки.
9. ПАР серед країн БРІКС (BRICS): порівняльний аналіз.
10. «Різні люди об'єднуються» – девіз Південно-Африканської Республіки.
11. Південно-Африканська Республіка: три столиці однієї держави.

Сучасні проблеми і стратегії розвитку світу та України на ХХІ століття.

1. Концепція полюсів зростання.
2. Роль світової громадськості у подоланні глобальних проблем людства.

Топографія з основами геодезії та картографія. Географічні інформаційні системи (ГІС) та дистанційне зондування Землі (ДЗЗ).

1. Позначення на карті свого населеного пункту найбезпечніших шляхів до школи для учнів свого класу (колективна робота).
2. Проектування розміщення об'єктів соціальної інфраструктури на топографічній карті своєї місцевості.
3. Знаходження на місцевості та оцінювання стану пунктів ДГМУ, що позначені на карті.
4. Роль картографії у формуванні системи знань про навколишній світ.
5. Значення карт у житті та господарській діяльності людини.
6. Історія розвитку картографії від зображень на глиняних табличках до віртуальних карт.
7. Особливості написання українською мовою назв країн і населених пунктів на картах.

Загальні закономірності географічної оболонки Землі.

1. Моделювання природних явищ на Землі у дні рівнодень та сонцестоянь.
2. Прояви сили Коріоліса на річках своєї місцевості та їх екологічні наслідки.
3. Ресурсний потенціал атмосфери у своїй місцевості та приклади його використання.
4. Система протидії засухам у своїй місцевості.
5. Дюнно-барханний рельєф як приклад взаємодії геосфер.
6. Просторові закономірності формування у Світовому океані акваторій з високим рівнем забруднення.
7. Система протидії паводкам і повеням в окремих районах України.
8. Карстовий рельєф як приклад взаємодії геосфер.
9. Прозорість води у річці (озері, ставку): від чого залежить і чому змінюється?
10. Річки – міжнародні транспортні коридори.
11. Екологічні проблеми малих річок свого регіону.
12. Рослини і тварини навколо свого населеного пункту, записані у Червоній книзі України.
13. Деградовані ґрунти: причини і перспективи використання.

Суспільна географія держави (на прикладі України).

1. Проблеми і шляхи вдосконалення адміністративно-територіального устрою України.
2. Гельсінські угоди (Заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі) – програмою дій для будівництва єдиної, мирної, демократичної Європи.
3. Спірні території та невизнані державні утвори в Європі.
4. Сучасна географія трудової еміграції з України.
5. Соціальні проблеми монофункціональних міст.
6. Чому зникають села з карти України?
7. Розселення кримських татар, кримчаків, караїмів, гагаузів в Україні.
8. Встановлення зв'язку між рівнем забруднення навколишнього середовища та рівнем захворюваності населення на прикладі населених пунктів різного розміру (село, селище, мале місто, середнє місто, місто-мільйонер).
9. Роль малого бізнесу в розвитку туризму і курортного господарства.

10. Давальницька сировина у швейній індустрії України: позитивні й негативні аспекти для виробників і споживачів.
11. Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні: основні центри, компанії.
12. Територіальні громади: сутність, становлення, сучасні реалії.

Суспільно-географічне бачення глобальних проблем людства, глобальні стратегії і прогнози.

1. Географія збройних конфліктів у сучасному світі.
2. Використання відновлюваних джерел енергії Світового океану.
3. Найменш розвинені країни світу: минуле, сучасне, майбутнє (на прикладі однієї з найбільш відсталих країн світу).
4. Реалізація планів сталого розвитку в різних країнах: успіхи і прорахунки.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПІВБЕСІДИ

Оцінювання співбесіди проводиться за наступною шкалою (I-й етап):

Сума балів за шкалою коледжу	Оцінка за національною 4-бальною шкалою
180-200	5
140-170	4
100-130	3
менше 100	«незадовільно»

Оцінювання індивідуальної усної співбесіди (II-й етап): у відповідності до програм ЗНО відповідного року з української мови і математики, у ході співбесіди оцінюється рівень знань вступників із зазначених дисциплін.

Зокрема, звертається увага на знання вступників з:

1. Української мови:

- питань фонетики, будови слова, морфології, синтаксису, пунктуації.

2. Математики:

- математичних термінів, понять, означень, формулювання правил, ознак, теорем, передбачених програмою, основних математичних формул, відповідної математичної символіки. Окрім цього, абітурієнт повинен показати впевнене володіння практичними математичними вміннями і навичками при усному виконанні найпростіших завдань.

3. Історії України:

- подій, фактів, явищ, тенденцій в Україні та світі ХХ-ХХІ ст. з позицій: цінності життя людини, досвіду українського державотворення, утвердження єдності й соборності Українського народу, значення європейських культурних і правових традицій для суспільних процесів в Україні, зміцнення національних інтересів і суверенітету, цілісності та непорушності кордонів Української держави в контексті світового історичного процесу.

4. Географії:

- регіонів світу (за класифікацією ООН), пізнавальної та конструктивної ролі країнознавства у сучасному світі, джерел знань про регіони та країни світу, класифікації картографічних творів (карт, атласів і глобусів), карта як джерело інформації: властивості, елементи, мова карти, умовні знаки карт, способів зображення рельєфу. Окрім цього, абітурієнт повинен володіти знаннями щодо основних тенденцій і закономірностей розвитку географічної оболонки, законів еволюції, цілісності, колообігу речовин і енергії, ритмічності розглядаються для всіх сфер географічної оболонки з урахуванням екологічних умов тощо.

Оцінювання вступників під час проходження ними співбесіди здійснюється за шкалою 100-200 балів.

ВІДПОВІДЬ ОЦІНЮЄТЬСЯ:

180-200 балами, якщо вступник:

- безпомилково відповів на всі питання;
- повно розкрив зміст матеріалу, передбаченого заданими питаннями;
- виклав свої знання грамотною мовою у певній логічній послідовності;

- показав вміння ілюструвати теоретичні положення конкретними прикладами;

- відповідав самостійно без навідних питань викладача.

Можливі одна-дві неточності при висвітленні другорядних питань або в судженнях, які абітурієнт легко виправив після зауваження викладача.

140-170 балами, якщо відповідь, в основному, задовольняє попередні вимоги, але при цьому має один із недоліків:

- у викладі допущено невеликі прогалини, які виправлено при зауваженні викладача;

- допущено один-два недоліки при висвітленні основного змісту питання, які виправлено при зауваженні викладача;

- допущено помилку або більше двох недоліків при висвітленні додаткових питань, які легко виправлені при зауваженні викладача.

100-130 балів виставляється у таких випадках:

- неповно розкрито зміст питань, але показано їх загальне розуміння;

- допущено помилки у визначенні понять, використанні наукової термінології, які виправлені після декількох навідних питань;

- абітурієнт не справився з питаннями на виявлення логічного мислення, показав недостатню сформованість основних умінь і навичок.

Менше 100 балів виставляється у випадках:

- виявлено незнання або нерозуміння навчального матеріалу;

- абітурієнт не відповів на більшу половину питань;

- допущено помилки у визначенні понять, висвітленні теоретичних положень, які не виправлено при зауваженнях викладача;

- вступник не володіє науковою термінологією.

Якщо вступник набрав менше, ніж 100 балів, він до участі в конкурсному відборі не допускається.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СПІВБЕСІДИ

УКРАЇНСЬКА МОВА:

1. Авраменко О.М. Українська мова (рівень стандарту) [Текст] : підручник для 10 класу загальн. серед. освіти. К. : Грамота, 2018. 208 с.
2. Голуб Н.Б., Новосьолова В.І. Українська мова (рівень стандарту) [Текст] : підручник для 10 класу загальн. серед. освіти. К. : Педагогічна думка, 2018. 200 с.
3. Глазова О.П. Українська мова (рівень стандарту) [Текст] : підручник для 10 класу загальн. серед. освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 224 с.
4. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови : модульний курс. Навчальний посібник. К. : Вища школа, 2006. 326 с.
5. Юшук І.П. Українська мова [Текст] : практикум з правопису української мови. К. : Освіта, 2007. 270 с.
6. Юшук І.П. Українська мова (рівень стандарту) [Текст] : підручник для 10 класу загальн. серед. освіти. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018. 208 с.

МАТЕМАТИКА:

1. Апостолова Г.В. Геометрія 11 кл. : підруч. для загальноосвіт. навч. закладів : академ. рівень, профіл. рівень / Г.В. Апостолова; упорядкув. завдань : Ліпчевського Л.В. та ін. К. : Генеза, 2011. 304 с.
2. Бевз Г.П. Математика: Алгебра і початки аналізу та геометрія. Рівень стандарту : підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / Г. П. Бевз, В.Г. Бевз. К. : Видавничий дім «Освіта», 2018. 288 с.
3. Бевз Г.П. Математика: Рівень стандарту : підруч. для 11кл. загальноосвіт. навч. закл. / Г.П. Бевз, В.Г. Бевз. К. : Генеза, 2018. 320 с.
4. Мерзляк А.Г. Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія, рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів : академ. рівень / А.Г. Мерзляк. Х. : Гімназія, 2018. 256 с.
5. Нелін Є.П. Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія, рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів : академ. рівень / Є.П. Нелін. Х. : Ранок, 2018. 328 с.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ:

1. Реєнт О.П., Малій О.В. Історія України : Підручн. для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. К. : Генеза, 2010. 240 с.
2. Турченко Ф.Г. Новітня історія України. Частина перша. 1914-1939. Підруч. для 10-го кл. серед. загальноосвіт. навч. закл. / Ф.Г. Турченко. Вид. 3-те, виправл. та допов. К. : Генеза, 2003. 352 с.
3. Турченко Ф.Г. Новітня історія України (1939-початок ХХІ ст.) : Підручник для 11-го кл. серед. загальноосв. навч. закл. / Ф.Г. Турченко, П.П. Панченко, С.М. Тимченко. Вид. 5-те, доопрац. й допов. К. : Генеза, 2006. 384 с.
4. Коріненко П.С. Новітня історія України (1939-2007 рр.). / П.С. Коріненко, М.В. Бармак, В.Д. Терещенко. Ч. IV. Тернопіль : Видавництво Астон, 2007. 400 с.
5. Касьянов Г.В. Україна 1991-2007 : нариси новітньої історії / Г.В. Касьянов. К. : Наш час, 2008. 432 с.

ГЕОГРАФІЯ:

1. Кобернік С.Г. Географія. 10 кл.. Х. : Оберіг, 2010. 304 с.
2. Паламарчук Л.Б. Географія. 10 кл.. К. : Генеза, 2010. 301 с.

3. Пестушко В. Ю. Географія : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. : рівень стандарту, акад. рівень В. Ю.Пестушко, Г. Ш. Уварова. - К. : Генеза, 2010. - 304 с.
4. Стадник О.Г. Соціально-економічна географія світу. 10 кл. : посіб. для вчителя / О.Г. Стадник. Х. : Основа, 2010. 127 с.
5. Топузов О.М. Економічна і соціальна географія світу : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.М. Топузов, Л.В. Тищенко. К. : Зодіак-ЕКО, 2005. 208 с.